

6.2.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

07. 02. 2014

PL 29

nro.

00023 VALTIONEUVOSTO

lukiontuntijako@minedu.fi

LAUSUNTO LUKIOKOULUTUKSEN VALTAKUNNALLISIA TAVOITTEITA JA TUNTIJAKOA VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN ESITYKSESTÄ

Kouvolan kaupungilta pyydettyinä lausuntona lukion tuntijakoesitykseen totean seuraavaa:

Esityksen tavoitteena on yleissivistyksen vahvistaminen. Yleissivistyksen käsitteestä ja sisällöstä näyttää kuitenkin jo käydystä keskustelusta päätellen olevan hyvin erilaisia näkemyksiä. Kaikissa ehdotuksen vaihtoehdoissa valinnaisuus kasvaa nykyisiin tuntijakoihin verrattuna, jonka on useissa kannanotoissa katsottu uhkaavan yleissivistyksen tavoitteen toteutumista. Syventävien valtakunnallisten kurssien minimitason lisäksi opiskelijan on kuitenkin valittava siinä määrin muita kursseja, että lukion yleissivistävyyden ei voida katsoa välttämättä vaarantuvan. Yhteiskunnan kehityksen seurauksena myös käsitys yleissivistyksestä muuttuu.

Kouvolan kaupunki katsoo, että valinnaisuuden lisääminen on lukiokoulutuksen yleisen kehittämisen kannalta välttämätöntä, mutta siinä on kuitenkin huomioitava useita reunaehdoja:

Opiskelija on iältään n. 16-vuotias tullessaan lukioon. Pakolliset kurssit lukion alussa mahdollistavat opiskelijalle helpon siirtymän kohti valinnan lisääntymistä kuten nykyisin lukio-opinnoissa käy. Valinnaisuuden lisääntyessä vaaditaan lisää opinto-ohjauksen resurssia heti lukio-opintojen alussa. Onko opiskelija 16-vuoden iässä kyvykäs näkemään tulevaisuuden kiinnostuksensa ja opiskelutarpeensa? Lukioden kokemusten mukaan nykyään edes lukion 2. vuoden opiskelija ei kaikissa tapauksissa tähän kykene.

1. Valinnaisuuden tuomat ongelmat kaikissa malleissa

- Opinto-ohjauksen tarve lukiossa kasvaa, kun otetaan huomioon mm. opiskelijoiden kypsyyt valintoihin.

- Opettajien maineen ja sitä myötä opettajan saaman halo-efektin mahdollinen vaikutus opiskelijoiden valintoihin.
- Pätevien opettajien saaminen ja riittävyys marginaaliaineissa (kurssien vähäisyys, työllisyys) vaikeutuu mm. valintojen mahdollisen lukuvuosittaisen vaihtelun vuoksi.
- Opiskelijoiden oikeus valtakunnallisiin kursseihin kaikissa, kuitenkin erityisesti pienissä lukioissa vaarantuu.
- Opiskelijoiden laaja-alaisen näkemyksen kaventuminen, yleissivistyksen mahdollinen kaventuminen
- Opettajien uudelleen koulutuksen tarve lisääntyy.
- Johdantokurssien mahdollinen vaatimaton sisältö – lukio-opinnot eivät lähde liikkeelle, vaikka sitähan opiskelijat odottavat. Lukioon tulee tyhjäkäyntiä.
- Johdantokurssien opetus hajautettava opettajille – asiantuntijuus on tärkeää.
- Matematiikan ja fysiikan kurssien väheneminen ei ole linjassa tekniikan kehittymisen ja tulevaisuudessa tarvittavien taitojen kanssa.
- Terveystiedon ja uskonnon/elämäntietämystiedon pakollisuus ei ole tasapainossa muun valinnaisuuden lisäämisen kanssa.

2. Tuntijako eri tyyppisissä lukiossa

2.1. Pienen lukion näkökulma

Kouvolan kaupungilla on lukioverkossa tällä hetkellä kaksi alle 100:n opiskelijan lukiota, joiden osalta tuntiresursointi on n. 2,25t/opiskelija. Tällä resursoinnilla malli A:n tasoinen valinnaisuus voitaisiin vielä tarjota myös pienissä lukioissa. Lukiorahoituksen leikkaukset sekä valtion että kaupungin toimenpiteiden johdosta johtanevat kuitenkin jo vuonna 2015 siihen, että resurssi putoaa alle 2t/opiskelija –tasolle, jolloin kaikkia uuden tuntijaon mukaisia valtakunnallisia kursseja ei voida enää toteuttaa lähiopetuksena.

2.2. Suuren lukion näkökulma

Resurssin säilyessä tasolla 1,4-1,5t/opiskelija ei yli 300:n opiskelijan lukiossa ole ongelmia kurssien toteuttamiseen ja suorittamiseen. Opettajien virkarakenteesta johtuen ongelmat ovat kuitenkin opettajien työllistymisessä ja pätevien opettajien saamisessa. Lisäksi valinnaisuuden lisääntyminen vaatii opinto-ohjauksen selkeää lisäresursointia, mikä tulee joko lisäämään kustannuksia tai edellyttämään säästämistä muissa kustannuksissa.

Lukio-opetusta eheyttävät kurssit ovat hyvä lähtökohta lukio-opintojen kehittämiseen. Toisaalta näiden kurssien sisällön jäsentäminen ja muokkaaminen on tehtävä huolella opetussuunnitelman perusteissa.

2.3. Aikuislukion näkökulma

Myönteistä on se, että aikuisille annettavan koulutuksen tuntijako noudattelee hyvin päivälukioiden linjauksia. Opiskelijan kannalta opintojen yhdistäminen on näin hyvin mahdollista. Kuitenkin nykyisillä tunti- ja opettajaresursseilla Kouvolan iltalukion kaltaisen keskiuuden aikuislukion selviäminen uudistuksesta on haastavaa.

3. Lausunnon keskeinen sisältö

Kouvolan kaupungin näkemyksen mukaan valinnaisuuden lisääminen on lukiokoulutuksen yleisen kehittämisen kannalta välttämätöntä, mutta siinä on huomioitava useita reunaehdoja. Valinnaisuuden lisääminen edellyttää opinto-ohjauksen vahvistamista lukioissa. Mm. opiskelijoiden valintojen vuosittaisen vaihtelun ja osittain myös sattumanvaraisuuden vuoksi pätevien opettajien saatavuus, pysyvyys ja riittävien opetustuntien kertyminen tulee lisäksi koulutuksen järjestäjälle haasteelliseksi. Tämä puolestaan edellyttäneen resurssien kohdentamista selvästi nykyistä vahvempiin lukioyksiköihin.

Lukiokoulutuksen valtakunnallisen rahoituksen sekä myös koulutuksen järjestäjien taloudellisten mahdollisuuksien kiristymisen tulevana vuosina tulee väistämättä heijastumaan myös yksittäisten ja erityisesti pienten lukioiden resurssointiin. Näiden osalta tämä tulee merkitsemään sitä, että kaikkia valtakunnallisia kursseja ei enää lähiopetuksena pystytä järjestämään, joka heikentää samalla suoraan opiskelijoiden oikeusturvaa. Valtioneuvoston päättäessä tuntijaosta tämä tulee tiedostaa ja hyväksyä se, että talouden reunaehtojen lisäksi myös valinnaisuuden lisääminen tulee karsimaan tulevaisuuden lukioverkkoa ja heikentämään lukiokoulutuspalvelujen alueellista saavutettavuutta nykyisestä.

Palvelupäällikkö Timo Tiainen

Kouvolan kaupunki